

**PROGRAM
WYCHOWAWCZO –
PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W ŚWIĄTNIKACH GÓRNYCH**

PODSTAWA PRAWNA:

- *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz.59),*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przyspabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r., poz. 1249).*

MISJA SZKOŁY

Naszym celem jest tworzenie warunków wspomagających wszechstronny rozwój każdego dziecka (z uwzględnieniem jego zdolności i możliwości) w świadomym i samodzielny zdobywaniu wiedzy w atmosferze przyjaźni i bezpieczeństwa na podstawie fundamentalnych zasad moralnych takich jak: prawdomówność, odpowiedzialność i szacunek do drugiego człowieka.

CEL GŁÓWNY:

Wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej.

CELE SZCZEGÓŁOWE – ZADANIA PROGRAMU:

Zdrowie – edukacja zdrowotna.

1. Kształtowanie zachowań sprzyjających zdrowiu.
2. Kształtowanie postaw proekologicznych.

Relacje – kształtowanie postaw społecznych.

3. Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania, wrażliwości na potrzeby innych, uczciwości, efektywnej współpracy, komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi.

Kultura – wartości, normy, wzory zachowań.

4. Poczucie tożsamości narodowej, przynależności do społeczności szkolnej, lokalnej. Kultywowanie tradycji rodzinnych.
5. Rozbudzanie dociekliwości intelektualnej, samodzielności w myśleniu, działaniu i odpowiedzialności za uczenie się. Zaspakajanie indywidualnych potrzeb uczniów.

Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych).

6. Zapewnienie bezpieczeństwa.
7. Zaznajamianie z zagrożeniami bezpieczeństwa i zdrowia.
8. Uczenie prawidłowej reakcji na te zagrożenia.

Diagnoza środowiska szkolnego i sytuacji wychowawczej

Corocznie przeprowadzana jest diagnoza środowiska, analizuje się potrzeby i zasoby szkoły z obszaru wychowania i profilaktyki w szkole oraz formułuje wnioski na podstawie:

- spostrzeżeń wychowawców i nauczycieli na temat klas
- ankiety skierowanej do rodziców, uczniów i/lub nauczycieli na temat oczekiwań dotyczących realizacji treści profilaktycznych i wychowawczych
- obserwacji bieżących zachowań uczniów na terenie szkoły
- analizy dokumentacji szkolnej (ocen zachowania, informacji wpisywanych do zeszytów pochwał i uwag w poszczególnych klasach).

W wyniku przeprowadzonej diagnozy wyróżnia się obszary wymagające szczególnej uwagi w procesie wychowawczo-profilaktycznym.

Przy opracowaniu programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły uwzględniono:

- dotychczasowe doświadczenia szkoły
- propozycje dotyczące treści o charakterze wychowawczym i profilaktycznym autorstwa rodziców, uczniów i nauczycieli
- analizę sytuacji wychowawczej, w tym zagrożeń uzależnieniami
- przewidywane zmiany w szkole i środowisku uczniów.

SPOSÓB REALIZACJI CELÓW PROGRAMOWYCH

Zadania programu	Spodziewane efekty	Metody realizacji
Zdrowie – edukacja zdrowotna		
Kształtowanie zachowań sprzyjających zdrowiu.	<ul style="list-style-type: none"> • Korygowanie wad postawy. • Kształtowanie nawyku dbania o własne zdrowie. • Zwracanie uwagi na utrzymanie higieny ciała. • Stosowanie zasad zdrowego stylu życia, odżywiania oraz ich wpływie na zdrowie fizyczne i psychiczne. • Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia. • Zapoznanie z zasadami racjonalnego odżywiania (optymalnym rozkładem posiłków w ciągu dnia ..... • Przedstawienie pozytywnego albo szkodliwego wpływu niektórych pokarmów na zdrowie człowieka. • Wdrażanie uczniów do umiejętnego organizowania warsztatu pracy, hierarchizacji zadań wg kryteriów ważności i pilności. • Ukazywanie szkodliwości tzw. używek dla rozwoju psychofizycznego człowieka. • Kształtowanie umiejętności krytycznego wyboru informacji medialnych, zagrożeń ze strony mediów, skutków uzależnień od telewizji, internetu, gier komputerowych (rozpoznawania ich symptomów). • Nabywanie podstawowej wiedzy na temat stresu i radzenia sobie w sytuacjach trudnych i postawy otwartości na poszukiwanie pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zajęć z gim. korekcyjnej. • Lekcje przedmiotowe i zajęcia realizujące edukację zdrowotną. • Pogadanki na godzinach wychowawczych. • Organizacja czynnego wypoczynku w czasie wolnym, konkursy/działania dotyczące zdrowego stylu życia. • Lekcje wychowania fizycznego i dodatkowe zajęcia sportowe organizowane na terenie szkoły (turnieje, zawody). • Organizowanie zajęć w terenie np. piesze lub rowerowe wycieczki, zabawy tropiące w terenie itp. • Spotkanie z lekarzem lub pielęgniarką. • Realizacja działań profilaktycznych we współpracy z ośrodkiem zdrowia (fluoryzacja, przeglądy stomatologiczne itd.) • Projekcja filmu na temat profilaktyki uzależnień. • Realizacja działań profilaktycznych we współpracy z MGOPS. • Realizacja programów i projektów.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie u uczniów motywacji do działania oraz analizowania czynników, które ich demotywują, pokonywania własnych słabości (akceptowania ograniczeń i niedoskonałości, świadomości mocnych i słabych stron). • Kształtowanie postawy proaktywnej charakteryzującej się samoświadomością, wyobraźnią, kreatywnością - podejmowania inicjatyw, świadomego wyznaczania konkretnych celów, odpowiedzialności za swoje działania i decyzje. • Nabywanie umiejętności gromadzenia i porządkowania wiedzy o sobie, rozpoznawania własnych cech osobowości i określanie swojego potencjału (podnoszenie poczucia własnej wartości). • Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia jako najważniejszych wartości. • Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania. 	
<p>Kształtowanie postaw proekologicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, prowadzenia obserwacji i doświadczeń, rozumienia przyczynowo – skutkowego (wnioskowania). • Uświadomienie odpowiedzialności za środowisko – rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody. • Poznanie współzależności między człowiekiem a środowiskiem naturalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia w terenie, wycieczki. • Działania na rzecz środowiska (np. zagospodarowanie terenu szkoły – pielęgnacja roślin w szkolnych ogródkach, dokarmianie ptaków itd.). • Udział w akcjach np. Dzień Ziemi. • Udział w konkursach, programach lub projektach proekologicznych.

Relacje – kształtowanie postaw

Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania, wrażliwości na potrzeby innych, uczciwości, efektywnej współpracy, komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi.

- Kształtowanie postawy tolerancji.
- Eliminowanie wyręczania się innymi, wykorzystywania innych.
- Poznanie elementarnych norm współżycia – okazywanie przez uczniów w słowach i działaniach szacunku wobec dorosłych (starszych), rówieśników i młodszych.
- Kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących norm i reguł kultury osobistej.
- Wdrażanie do poszanowania odmienności innych osób w sferze wiary, poglądów, upodobań i zainteresowań, wyglądu zewnętrznego (także niepełnosprawności), sytuacji materialnej itd.
- Prezentowanie postawy dialogu, umiejętności słuchania i empatii oraz szacunku i zrozumienia.
- Budowanie atmosfery wzajemnego szacunku
- Podejmowanie działań charytatywnych – pomoc potrzebującym (zachęcanie do wolontariatu), rozwijanie odpowiedzialności (za siebie i innych).
- Organizowanie pomocy koleżeńskiej.
- Uczenie właściwego, skutecznego komunikowania się w różnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów oraz sporów, bez agresji słownej i fizycznej, jak również wyrażania własnych opinii, przekonań i poglądów.
- Kształtowanie umiejętności współpracy, obiektywnego oceniania zachowania własnego i innych.

- Przestrzeganie opracowanych przez uczniów w klasach Kodeksów zachowania.
- Zapoznanie uczniów z wewnętrznymi regulaminami i procedurami i ich egzekwowanie.
- Pogadanki.
- Dyskusje.
- Scenki dramatyczne.
- Kontakty z rodzicami.
- Spektakle profilaktyczne.
- Lekcje wychowawcze i przedmiotowe.
- Akcje charytatywne.
- Pomoc koleżeńska.

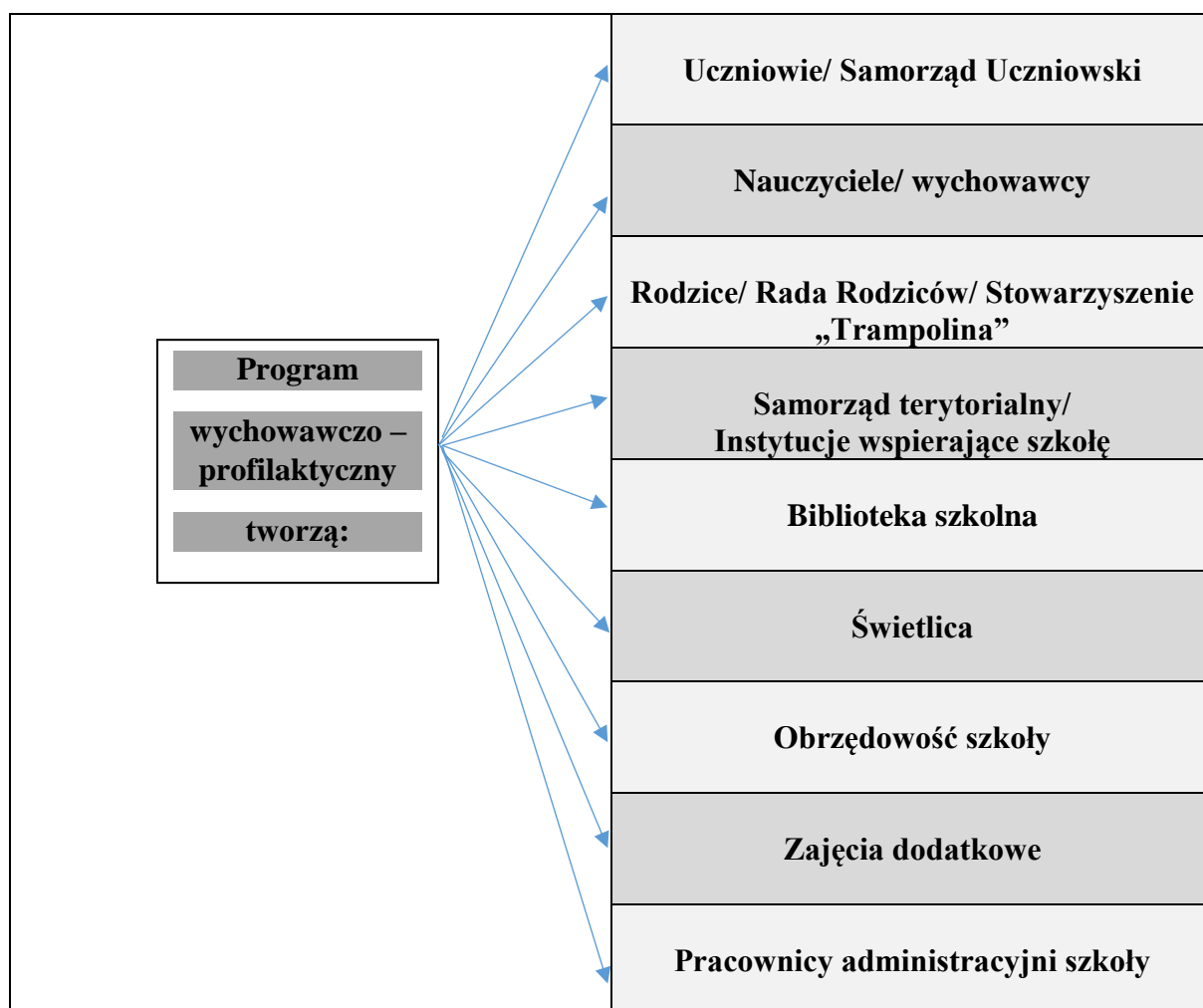
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie poczucia przynależności do grupy. • Rozwijanie samorządności. • Zapoznanie z prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka społeczności szkolnej, lokalnej, rodziny i kraju. • Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów. • Rozwijanie świadomości roli i wartości rodziny w życiu człowieka. • Rozwijanie potrzeby ciągłego doskonalenia siebie jako jednostki, członka rodziny i społeczności. 	
Kultura – wartości, normy i wzory zachowań		
<p>Poczucie tożsamości narodowej, przynależności do społeczności szkolnej, lokalnej.</p> <p>Kultywowanie tradycji rodzinnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie przez uczniów symboli narodowych i kształtowanie postawy szacunku do nich. • Poznanie historii i tradycji narodowych, regionalnych i szkolnych – ich kultywowanie, kształtowanie u uczniów poczucia tożsamości i dumy z własnego kraju, regionu i szkoły. • Poznanie przez uczniów najbliższej okolicy, stolicy i innych miast polskich. • Poznanie sylwetek sławnych Polaków, patrona szkoły. • Kształtowanie gotowości i potrzeby uczestnictwa w kulturze - poszanowanie tradycji i kultury własnego narodu poprzez kontakt z dziełami sztuki, zabytkami, tradycjami rodzinnymi, szkolnymi i lokalnymi oraz wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność. • Podejmowanie działań na rzecz społeczności lokalnej – kształtowanie poczucia odpowiedzialności społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo w uroczystościach o charakterze szkolnym, regionalnym i państwowym. • Prowadzenie kroniki szkolnej. • Promocja szkoły w środowisku. • Konkursy wiedzy o kraju i sławnych Polakach (np. patronie szkoły). • Wycieczki edukacyjne (krajoznawczo-turystyczne, zwiedzanie zabytków, wyjazdy do muzeów, teatru, kina. • Organizacja okolicznościowych wystaw i gazetek. • Egzekwowanie od uczniów obowiązku noszenia mundurków szkolnych oraz stroju galowego. • Pogadanki w czasie godzin wychowawczych. • Spotkania z „ciekawymi” ludźmi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie postawy szacunku do symboli i tradycji narodowych, rodzinnych, szkolnych i społeczności lokalnej. • Uświadamianie i kultywowanie wartości i tradycji rodzinnych. 	
<p>Rozbudzanie dociekliwości intelektualnej, samodzielności w myśleniu, działaniu i odpowiedzialności za uczenie się. Zaspakajanie indywidualnych potrzeb uczniów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podtrzymywanie (rozwijanie) ciekawości poznawczej poprzez rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości. • Świadome korzystanie z różnych mediów, innych źródeł informacji, literatury i innych dóbr kultury – rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia. • Kształtowanie postawy ustawicznego pogłębiania wiedzy oraz rozwijania swoich umiejętności i zainteresowań – pozytywnego stosunku do potrzeby kształcenia (samokształcenia). • Rozwijanie twórczej wyobraźni, wrażliwości i poczucia estetyki poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury. • Upowszechnianie czytelnictwa. • Korzystanie z form pomocy dostosowanych do indywidualnych, specyficznych potrzeb uczniów (rozwijanie zainteresowań i pasji, udzielanie pomocy w przypadku trudności w nauce i zachowaniu). • Budzenie szacunku do pracy ludzi różnych zawodów. • Kształtowanie świadomości odmienności osób i ich praw (niepełnosprawnych, innych 	<ul style="list-style-type: none"> • Uroczystości i imprezy szkolne (klasowe), rodzinne i lokalne. • Wycieczki krajoznawczo – turystyczne i terenowe. • Diagnoza potrzeb uczniów i ich rodziców. • Obserwacje pedagogiczne. • Zajęcia przedmiotowe i godziny wychowawcze. • Zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów. • Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej organizowane przez szkołę. • Praca biblioteki i świetlicy szkolnej. • Udział w konkursach, olimpiadach przedmiotowych. • Współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz specjalistami. • Rozmowy z uczniami. • Spotkania grupowe i kontakty indywidualne z rodzicami. • Zajęcia otwarte dla rodziców. • Sytuacje realistyczne. • Scenki improwizowane (drama). • Warsztaty. • Pogadanki. • Dyskusje.

	<p>narodowości, wyznania, tradycji kulturowej).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popularyzowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu. • Uwrażliwianie na kwestie moralne - etyczne np. odpowiedzialność, pracowitość, prawdomówność, sprawiedliwe traktowanie, rzetelność, wytrwałość, uczciwość. • Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych emocji. 	
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)		
<p>Zapewnienie bezpieczeństwa. Zaznajamianie z zagrożeniami bezpieczeństwa i zdrowia. Uczenie prawidłowej reakcji na te zagrożenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość zasad bezpiecznego poruszania się po drogach i ulicach ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczną drogę do szkoły i ze szkoły, wdrażanie do ich przestrzegania. • Kształtowanie poczucia bezpieczeństwa u uczniów. • Wdrażanie uczniów do przestrzegania zasad bezpiecznego zachowania się na lekcji, podczas przerw, zajęć pozalekcyjnych, wycieczek oraz w miejscach publicznych – znajomość regulaminów wewnętrznych i zasad obowiązujących w szkole. • Znajomość numerów telefonów alarmowych i właściwego korzystania z nich. • Umiejętność otwartości i zwracania się pomoc w sytuacjach trudnych - dostarczenie wiedzy na temat osób i instytucji świadczących pomoc. • Rozwijanie umiejętności troski o własne bezpieczeństwo w relacjach z innymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praktyczne zajęcia w terenie. • Przeprowadzenie egzaminu na kartę rowerową. • Prowadzenie zajęć wych. komunikacyjnego (warsztaty, pogadanki, tematyczne teatryki profilaktyczne itd.). • Spotkania z policjantami, strażakami. • Regulaminy wewnętrzne i procedury. • Kontakty indywidualne z uczniami i rodzicami. • Spotkania, warsztaty dla uczniów i rodziców. • Szkolenia dla nauczycieli i pracowników szkoły. • System monitoringu zewnętrznego i wewnętrznego.

	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie wiedzy i kształtowanie umiejętności redukcji lęku (stresu). • Uczucie prawidłowych zachowań w sytuacji zagrożenia, np.: w razie pożaru, burzy, wypadku, kradzieży itd. • Poznanie zasad udzielania pierwszej pomocy. • Zapoznanie dzieci z zasadami ewakuacji – z właściwym zachowaniem na wypadek alarmu. • Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własnymi negatywnymi emocjami oraz zachowaniami agresywnymi. • Redukowanie zachowań agresywnych poprzez uczenie rozwiązywania problemów, umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu (mediacji i negocjacji). • Uświadamianie zagrożeń wynikających z korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych. • Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności (ochrony danych osobowych, ograniczenia zaufania do osób poznanych w sieci). • Propagowanie wiedzy na temat prawnych i moralnych skutków, posiadania, zażywania i rozprowadzania środków psychoaktywnych. • Dostarczanie wiedzy z zakresu prawa dotyczącego postępowania w sprawach dla nieletnich. • Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom seksualnym.	
--	--	--

Program wychowawczo-profilaktyczny jest realizowany w oparciu o współpracę rodziców, uczniów i nauczycieli oraz pracowników szkoły.

Współpraca z rodzicami jest realizowana poprzez:

1. Indywidualne spotkania i rozmowy nauczycieli z rodzicami według potrzeb.
2. Spotkania z dyrektorem szkoły, wychowawcą, zajęcia warsztatowe, szkolenia dla rodziców.
3. Zapoznanie rodziców z:
  - a) zadaniami i zamierzeniami dydaktyczno-wychowawczymi w danej klasie i szkole,
  - b) przepisami dotyczącymi zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz wymaganiami edukacyjnymi,
  - c) organizacją opieki psychologiczno-pedagogicznej, harmonogramem zajęć dodatkowych organizowanych przez szkołę.
4. Udział rodziców w podejmowaniu różnych decyzji istotnych dla pracy szkoły zgodnie z kompetencjami.

Rodzice:

- wspierają dziecko we wszystkich jego poczynaniach
- zapewniają mu poczucie bezpieczeństwa,
- współpracują z wychowawcami i nauczycielami w zakresie podejmowanych działań wychowawczych i profilaktycznych,
- aktywnie uczestniczą w życiu szkoły,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez dzieci (m.in. czuwają na bezpiecznym korzystaniu z Internetu),
- wspierają rozwój zainteresowań i pasji swojego dziecka,
- wychowują swoje dziecko w duchu poszanowania wartości i zasad moralnych,
- reagują na przejawy niewłaściwego zachowania swojego dziecka, w razie potrzeby korzystają z pomocy specjalistycznej.

Wychowawcy i nauczyciele:

- starają się poznać sytuację rodzinną i osobistą ucznia,
- opracowują i realizują szkolny program wychowawczo-profilaktyczny,
- prowadzą dokumentację nauczania,
- wspierają rozwój uczniów i usamodzielnianie się,
- dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie, reagują na przejawy dyskryminacji, nietolerancji i innych negatywnych zachowań,
- wnioskuje o objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, dostosowują wymagania edukacyjne zgodnie z zaleceniami opinii/ orzeczeń,
- informują rodziców o proponowanych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- integrują oddziały
- wykorzystują potencjał grupy do wspierania jej członków, oceniają zachowanie uczniów,
- promują osiągnięcia klasy i pojedynczych uczniów,
- inspirują pracę zespołową klasy, przydzielają zadania zespołowe (na rzecz klasy szkoły, środowiska), oceniają stopień ich realizacji,
- współpracują z dyrekcją szkoły,
- współpracują z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka: policją, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądami rodzinnymi, instytucjami lokalnymi,
- rozpoznają potrzeby uczniów, pomagają w przewyżnianiu niepowodzeń szkolnych,
- wspierają rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania,
- informują nauczycieli uczących o problemach w nauce lub przejawianych zdolnościach, opracowują kierunki działań w zespołach nauczycielskich,
- inspirują uczniów do twórczych poszukiwań, aktywności i samodzielności,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu,
- podejmują działania w celu organizacji pomocy materialnej uczniom z rodzin o niskim statusie finansowym,
- współtworzą atmosferę życzliwości i zrozumienia,
- budzą szacunek swoją wiedzą, kompetencjami i postawą,
- proponują uczniom pozytywne formy wypoczynku, dostępne w szkole i poza nią.

Uczniowie:

- współorganizują imprezy i akcje szkolne,
- znają i przestrzegają norm zachowania obowiązujących w szkole,
- akceptują innych i szanują ich prawa,
- wykorzystują swe prawo do samorządności,
- kierują swym rozwojem i stają się coraz bardziej samodzielni,
- mają szacunek do kultury, języka i tradycji narodowej,
- dążą do ustawicznego rozwoju,
- korzystają ze swoich kompetencji (m.in.: opiniują dokumenty szkolne – statut, program wychowawczo-profilaktyczny).

WIZERUNEK ABSOLWENTA NASZEJ SZKOŁY

ABSOLWENT NASZEJ SZKOŁY:

- podejmuje zachowania prozdrowotne, stara się prowadzić zdrowy styl życia
- dba o zdrowie własne i innych oraz środowisko naturalne (prezentuje postawy proekologiczne)
- zna normy społeczne, zachowuje się kulturalnie
- jest wrażliwy na potrzeby innych
- potrafi komunikować się i efektywnie współpracować z innymi (prezentuje postawę otwartości w życiu społecznym)
- ma poczucie tożsamości narodowej, przynależności do społeczności – szkolnej i lokalnej
- kultywuje tradycje rodzinne
- jest dociekliwy i samodzielny w myśleniu i działaniu
- umie uczyć się i czerpać z tego przyjemność (jest odpowiedzialny za uczenie się)
- jest świadomy potrzeby ustawicznego doskonalenia się
- zna swoje mocne i słabe strony
- rozwija swoje zainteresowania i pasje
- umie we właściwy sposób korzystać z różnych źródeł informacji
- dba o bezpieczeństwo swoje i innych
- posiada wiedzę na temat zagrożeń i umie radzić sobie w sytuacjach trudnych.

Ewaluacja programu

Działania wychowawczo-profilaktyczne i ich efekty poddawane są ewaluacji – systematycznej obserwacji i ocenie. W celu analizy przeprowadzanych działań i ich skuteczności pozyskuje się informacje zwrotne od uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły. Na ich podstawie opracowuje się kierunki doskonalenia dalszej pracy oraz potrzeby wprowadzenia ewentualnych zmian.

Sposoby i środki ewaluacji:

- obserwacja i analiza zachowań uczniów,
- obserwacja postępów edukacyjnych,
- analiza frekwencji na zajęciach,
- udziału w zajęciach dodatkowych i konkursach.

Narzędzia ewaluacji:

- obserwacja,
- ankieta,
- wywiad, dyskusja,
- analiza szkolnej dokumentacji.

Załącznik nr 1.1 Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji w klasach I-III

OBSZAR	ZADANIA KLAS I-III
<p>Zdrowie – edukacja zdrowotna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, • kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia; • zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym; • kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie; • rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; • kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, rozumowania przyczynowo-skutkowego; • uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin; • kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.
<p>Relacje – kształtowanie postaw społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych; • rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji i własnych doświadczeń; • kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł; • kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi, <p>z zachowaniem obowiązujących norm i reguł kultury osobistej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi; • zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju; • rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów.
<p>Kultura – wartości, normy, wzory zachowań</p>	<p>kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzania się;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła; <p>kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku rodzinnym,</p> <p>szkolnym i lokalnym, uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska rodzinnego, szkolnego, lokalnego oraz wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury, zapoznanie z wybranymi dziełami architektury

	<p>i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego <p>i fizycznego oraz respektowanie ich praw, podejmowanie działań w celu zapobiegania dyskryminacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • inspirowanie do podejmowania aktywności i inicjatyw oraz pracy zespołowej, <p>wspomaganie działań służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy ludzi różnych zawodów; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie własnych zainteresowań; • wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli i tradycji narodowych oraz tradycji związanych z rodziną, szkołą i społecznością lokalną; • kształtowanie umiejętności wyrażania własnych emocji w różnych formach ekspresji; • kształtowanie poczucia własnej wartości dziecka, podtrzymywanie ciekawości poznawczej, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania; • kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji kulturowej oraz ich praw.
<p>Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia oraz sytuacjach nadzwyczajnych; • kształtowanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie i kontakty społeczne oraz niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów, respektowanie ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, Internetu i multimediiów; • przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się po drogach; • przygotowanie do bezpiecznego korzystania ze środków komunikacji, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom problemowym; • kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy.

Obszar/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Zdrowie – edukacja zdrowotna	
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> • dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; • ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka; • posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat wezwania o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; • posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; • reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; • wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych, ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze; • przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia; • ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. Internet; • ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;
Biologia	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; • uzasadnia konieczność ochrony przyrody; • opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; • opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; • opisuje zasady zdrowego odżywiania; • przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; • przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach; • omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; • wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ;

	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposoby redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; • wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni; • wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; • podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; • doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; • poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;
Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; • wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; • odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu; • omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; • dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie); • wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; • ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; • ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, • wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);
Technika	<ul style="list-style-type: none"> • przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; • kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu;

Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
<i>Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • uczy się dbałości o zdrowie – różnicowania pojęć: „człowiek zdrowy”, „człowiek chory”; • uczy się przestrzegania zasad higieny – mycia rąk, mycia owoców i warzyw, korzystania z czystych naczyń itd.; • uczy się dobierania produktów spożywczych do poszczególnych posiłków; • poznaje i przestrzega zasad zdrowego trybu życia; • uczy się dbałości o odpowiednią pozycję podczas pracy oraz dobre oświetlenie; • rozumienie znaczenia snu oraz odpoczynku; • rozumie konieczność przeprowadzania badań profilaktycznych – wizyta u lekarza pierwszego kontaktu, stomatologa, ginekologa itp. • uczy się określania własnych mocnych stron i trudności;
Relacje – kształtowanie postaw społecznych	
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; • przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; • współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologie; • dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory; • dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności; • odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo; • ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot; • szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym; • uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję działania; • wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie; • wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartością dla nich, i nazywając to, co jest wartością dla niego; • naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł;

	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w zespołowym rozwiązaniu problemu, posługując się technologią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; • identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; • bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę; • pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; • wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; • wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną; • omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; • identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; • wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych; • wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; • współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; • motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
WOS	<ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; • wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; • uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania); • przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku; • wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie;

	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; • wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; • rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; • wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; • przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; • doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;
Biologia	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje zasady savoir-vivre'u w różnych sytuacjach społecznych; • rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa; • kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; • bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; • ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
<i>Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i nazywa relacje i więzi między członkami rodziny; • przestrzega zasad panujących w rodzinie; • przestrzega zasad panujących w klasie; • przestrzega norm współżycia w grupie; • uczy się współuczestnictwa i współpracy podczas zabawy i zajęć; • poznaje sąsiadów, znajomych rodziny i ich role społeczne; • poznaje i korzysta z miejsc użyteczności publicznej; • poznaje organizacje społeczne działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami; • przyswaja język i doskonalą rozwój mowy; • uczy się porozumiewania w formie dialogu; poznaje zasady prowadzenia rozmowy; • uczy się komunikowania z zastosowaniem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji – AAC: gesty, mimika, zdjęcia, obrazy, znaki przestrzenno-dotykowe, symbole, pismo, urządzenia i oprogramowanie wspomagające komunikację (dla uczniów niekomunikujących się werbalnie lub ze znacznymi ograniczeniami w tym zakresie);

	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w wydarzeniach klasowych i szkolnych, także z zastosowaniem urządzeń głosowych – prostych komunikatorów, urządzeń wysokiej technologii; • uczy się i doskonali wyrażanie własnego zdania; • uczy się stosowania form grzecznościowych i komplementów w życiu codziennym; • uczy się wyjaśniania swojego zachowania i mówienia o planach;
Kultura – wartości, normy i wzory zachowań	
Klasa I–III	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne respektowane przez środowisko szkolne; • szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt różnych regionach Polski, a także w różnych krajach; • określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania; • odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób; • odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
Język polski	<ul style="list-style-type: none"> • kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; • rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami; • kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; • rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych; • rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości; • rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania; • rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; • kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; • jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;

Historia	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; • zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;
Muzyka	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; • zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; • zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; • uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej); • angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; • uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; • stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców;
Plastyka	<ul style="list-style-type: none"> • zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); • zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady; • podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego; • wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym; • uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); • rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom;

	<ul style="list-style-type: none"> • planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> • kształtuje postawy związane z tożsamością kulturową regionu;
Geografia	<ul style="list-style-type: none"> • łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości; • przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania; • rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej; • ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej); • kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią; • rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski; • przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją; • postępuje etycznie w pracy z informacjami;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;
<i>Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w świątach i tradycjach rodzinnych; • przestrzega kultury życia codziennego; • uczy się korzystania z ośrodków i instytucji kultury; • uczy się właściwego zachowania w różnych miejscach i sytuacjach (teatr, kino, muzeum, wystawy, koncerty itp.); • uczy się udziału w różnych formach twórczości (formy parateatralne, muzykowanie, zajęcia plastyczne, imprezy itp.); • rozumie przynależność do kraju, regionu, narodu; • poznaje region, tradycje, obyczaje; • bierze udział w lokalnych świątach i uroczystościach;
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;

	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się środkach publicznego transportu zbiorowego; • stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku; • ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach; • stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety; • rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet; • przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku; • omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej; • wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego; • wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im; • wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach; • przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować; • wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; • przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; • przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;

	<ul style="list-style-type: none"> • uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej; • wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich; • stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim informacjami; • ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, • pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;
Technika	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; • analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; • umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);
Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); • wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
<i>Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • uczy się dostrzegania czynników i sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu (w tym także zagrożeń ze strony innych osób, używania alkoholu, środków odurzających); • uczy się i doskonali umiejętności zachowania się w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych (dotyczących siebie i innych); • poznaje odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludzi (Straż Pożarna, Policja, Wojsko Polskie, Straż Miejska, pracownicy ochrony); • poznaje i korzysta z ważnych numerów alarmowych; • uczy się zachowania bliskości i dystansu w relacjach z innymi ludźmi; • uczy się prawidłowego zachowywania się w środkach komunikacji; • poznaje nietypowe i nagłe sytuacje, które mogą się zdarzyć w domu, szkole, na ulicy, w innych miejscach; • uczy się przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas posługiwania się różnymi urządzeniami w domu i w szkole; • uczy się rozpoznawania i rozumienia znaków drogowych, symboli, oznaczeń w różnych miejscach itp.

Załącznik 3 Procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH TRUDNYCH WYCHOWAWCZO

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2010 r. Nr 33, poz.178 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43 poz. 277 z późn. zm.)

Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1977 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226)

Wstęp:

Dokument „Procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo” został opracowany przez zespół ds. Profilaktyki w oparciu o analizę potrzeb szkoły w zakresie działań profilaktyczno – wychowawczych.

Dokument przedstawiony został Radzie Rodziców, rodzicom podczas zebrań grupowych, Samorządowi Uczniowskiemu i uczniom. Po zasięgnięciu opinii w/w stron, dokument został zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną w dniu 30-01-2013 oraz pozytywnie zaopiniowany przez Radę Rodziców i dołączony do opracowanego w roku szkolnym 2011/2012 dokumentu dotyczącego „Procedur postępowania w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dzieci”.

Spis treści:

Część I Procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo:

- I. Wagary
- II. Spóźnienia
- III. Izolowanie, odrzucanie przez grupę
- IV. Wyśmiewanie, przezywanie, wymuszanie, poniżanie i znęcanie oraz prześladowanie
- IVa. Przemoc fizyczna
- V. Kradzież, wyłudzenie
- VI. Agresja wobec nauczycieli i pracowników szkoły
- VII. Demoralizacja
- VIII. Cyberprzemoc

Część II Procedury postępowania w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu dzieci:

- I. Choroby zakaźne
- II. Choroby przewlekłe
- III. Wypadek na terenie szkoły
- IV. Nieodebranie dziecka ze świetlicy.

CZĘŚĆ I

I/I. WAGARY

- systematyczna kontrola frekwencji uczniów przez wychowawcę
- zgłoszenie problemu wychowawcy klasy
- rozmowa wychowawcy z uczniem – wyjaśnienie przyczyn absencji bez uzasadnienia i usprawiedliwienia
- zawiadomienie rodziców ucznia, poinformowanie o konsekwencjach wagarowania, pisemne potwierdzenie przez rodziców o poinformowaniu ich
- zawiadomienie dyrektora szkoły o zaistniałym problemie (wychowawca)

II/I. SPÓŹNIENIA

- systematyczna kontrola frekwencji przez wychowawcę
- zgłoszenie problemu do wychowawcy klasy (nauczyciel uczący)
- rozmowa wychowawcy z uczniem – wyjaśnienie przyczyny częstego spóźniania się na pojedyncze lekcje lub na pierwszą lekcję bez uzasadnienia i usprawiedliwienia
- zawiadomienie rodziców ucznia, poinformowanie o konsekwencjach spóźniania, pisemne potwierdzenie przez rodziców o poinformowaniu ich
- przeprowadzenie lekcji wychowawczej na temat spóźniania
- zorganizowanie wsparcia i form pomocy ze strony innych uczniów (np. umawianie się na wspólne wychodzenie do szkoły)
- zawiadomienie dyrektora szkoły o zaistniałym problemie (wychowawca)

III/I. IZOLOWANIE, ODRZUCANIE PRZEZ GRUPĘ

- obserwacja zespołu klasowego pod kątem integracji grupy
- rozmowy indywidualne wychowawcy klasy z uczniami, którzy przejawiają niepokojące zachowanie
- przeprowadzenie lekcji wychowawczej na temat problemów w klasie
- rozmowy indywidualne z rodzicami konkretnych uczniów
- spotkanie wychowawcy klasy z rodzicami i w razie potrzeby zaproszenie pedagoga lub psychologa

IV/I. WYŚMIEWANIE, PRZEZYWANIE, WYMUSZANIE, PONIŻANIE I ZNĘCANIE ORAZ PRZEŚLADOWANIE

- obserwacja zespołu klasowego pod kątem wzajemnego odnoszenia się do siebie, zachowanie zasady nieprzekraczania granic dotyczących drugiej osoby
- rozmowy indywidualne wychowawcy klasy z uczniami przejawiającymi najwięcej zachowań niepokojących
- konsultacja z pedagogiem lub psychologiem w uzasadnionych przypadkach
- przeprowadzenie lekcji wychowawczej na temat problemów w klasie (może to być podpisanie kontraktu)
- rozmowy z rodzicami konkretnych uczniów (ofiary i sprawcy)

IVa/I. PRZEMOC FIZYCZNA

POSTĘPOWANIE WOBEC OFIARY PRZEMOCY FIZYCZNEJ

- udzielenie w razie konieczności pierwszej pomocy
- zawiadomienie dyrektora szkoły
- zawiadomienie rodziców (opiekunów prawnych)
- ustalenie okoliczności czynu i świadków zdarzenia

- wezwanie policji, gdy sprawa jest poważna
- objęcie pomocą i opieką terapeutyczną ofiary

POSTĘPOWANIE WOBEC SPRAWCY PRZEMOCY FIZYCZNEJ

- rozmowa wychowawcy klasy z uczniami przejawiającymi przemoc fizyczną, ustalenie okoliczności i świadków
- zawiadomienie dyrektora szkoły,
- rozmowa wychowawcza, informacja o konsekwencjach prawnych czynu, /dyrekcja, wychowawca, pedagog/
- powiadomienie rodziców (opiekunów prawnych), informacja o konsekwencjach czynu i pisemne potwierdzenie przez rodziców o poinformowaniu ich
- powiadomienie policji, gdy sprawa jest poważna
- uczeń przejawiający przemoc fizyczną zostaje objęty szczególną opieką wychowawczą, zakłada się dla niego zeszyt szczegółowych obserwacji zachowania

V/I. KRADZIEŻ I WYŁUDZANIE

- stała współpraca wszystkich pracowników szkoły w celu zgłaszania faktów kradzieży lub wyłudzenia czegokolwiek na terenie szkoły
- uwrażliwianie uczniów na natychmiastowe zgłaszanie kradzieży lub wyłudzenia do wychowawcy klasy
- rozmowy indywidualne wychowawcy klasy z uczniami, wyjaśnianie okoliczności zajścia zdarzenia
- natychmiastowe zawiadomienie rodziców o zaistniałym fakcie kradzieży lub próby wyłudzenia
- poinformowanie o konsekwencjach czynu, pisemne potwierdzenie przez rodziców o poinformowaniu ich
- zawiadomienie dyrektora szkoły o wystąpieniu problemu
- przeprowadzenie lekcji wychowawczej na temat zjawiska i konsekwencji prawnych kradzieży i wyłudzenia

VI/I. AGRESJA WOBEC NAUCZYCIELI I PRACOWNIKÓW SZKOŁY

- wnikliwa obserwacja i sygnalizowanie wychowawcy klasy o wszelkich przejawach agresji uczniów wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły
- systematyczne wpisywanie takich incydentów i zachowań agresywnych do dzienniczek uczniów
- rozmowy indywidualne wychowawcy klasy z uczniami przejawiającymi zachowania niepożądane
- zawiadomienie rodziców ucznia o zaistniałym problemie
- poinformowanie o konsekwencjach czynu, pisemne potwierdzenie przez rodziców o poinformowaniu ich
- przeprowadzenie lekcji wychowawczej na temat problemu agresji z udziałem wychowawcy, psychologa i w razie potrzeby policji
- stały kontakt wychowawcy klasy z rodzicami ucznia przejawiającego zachowania agresywne, informowanie ich na bieżąco o każdym incydencie i zachowaniu niepożądanym
- przeprowadzenie lekcji wychowawczej i przedstawienie listy zachowań niepożądanych
- rozmowy indywidualne z rodzicami konkretnych uczniów
- zgłoszenie problemu do dyrektora szkoły

VII/I. DEMORALIZACJA

- poinformowanie wychowawcy klasy o zaistniałym problemie
- zawiadomienie dyrektora szkoły
- wezwanie rodziców, przekazanie informacji, przeprowadzenie rozmowy z uczniem w obecności rodziców zobowiązując ucznia do zaniechania negatywnego postępowania oraz demoralizacji, a rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem – pisemne potwierdzenie przez rodziców o poinformowaniu ich
- jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie a negatywne postępowanie ucznia się powtarza, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji policję (w dalszej kolejności Sąd Rodzinny)

VIII/I. CYBERPRZEMOC

- ujawnienie przypadku cyberprzemocy
- ustalenie okoliczności zdarzenia
- zawiadomienie dyrektora szkoły o zaistniałym problemie
- analiza zdarzenia przy udziale dyrektora i wychowawcy
- identyfikacja sprawcy – rozmowy ze świadkami, kontakt z dostawcą usługi internetowej, kontakt z operatorem sieci komórkowej
- podjęcie działań wobec ofiary (rozmowa, wsparcie, porada, w razie konieczności pomoc psychologa)
- analiza zdarzenia, ustalenie jego okoliczności, zabezpieczenie dowodów, powiadomienie rodziców, monitorowanie sytuacji ofiary
- podjęcie działań wobec sprawcy cyberprzemocy (rozmowa wyjaśniająca ze sprawcą, objęcie sprawcy opieką psychologa, powiadomienie rodziców i omówienie z nimi zachowania dziecka, wspólne opracowanie dalszego postępowania)
- zobowiązanie ucznia – sprawcy do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia materiału z sieci
- zastosowanie konsekwencji regulaminowych (przeprosiny, zadośćuczynienie)
- monitorowanie dalszego zachowania ucznia – sprawcy
- sporządzenie dokumentu z zajęcia

JAK RADZIĆ SOBIE W PRZYPADKU PRZEŚLADOWANIA? – WSKAZÓWKI DLA UCZNI

Przemoc to nie tylko popychanie i bicie. Jesteś ofiarą przemocy wtedy gdy:

- jesteś przezywany, ośmieszany przez obraźliwe słowa, gesty, rysunki, publikacje
- ktoś niszczy, zabiera lub kradnie Twoją własność
- dostajesz obraźliwe listy, sms'y, telefony
- ktoś grozi Ci wyrządzeniem jakiegokolwiek krzywdy lub wyrządzeniem innej szkody

CO MOŻESZ ZROBIĆ?

Prześladowanie nie skończy się samo, jeśli nikomu o tym nie powiesz. Poinformuj o przykrych zdarzeniach rodziców, nauczyciela lub przyjaciela. W szkole zawsze jest Twój wychowawca, który powinien wiedzieć, że Tobie dzieje się coś złego. Jeśli masz zaufanie do innego nauczyciela lub pracownika szkoły to porozmawiaj z wybraną przez Ciebie osobą. Masz prawo, aby czuć się w szkole bezpiecznie!

JAK SIĘ ZACHOWAĆ?

- podczas przerw staraj się przebywać w bezpiecznych miejscach w szkole, w towarzystwie kolegów, koleżanek i nauczycieli dyżurujących. Sprawcy nie lubią świadków
- jeśli pomimo tego spotka Cię coś złego, natychmiast poinformuj o tym kogoś z dorosłych
- w trudnej sytuacji zawsze proś o pomoc i wsparcie kogokolwiek
- w kontakcie ze sprawcą przemocy staraj się zachowywać pewnie i spokojnie. Nie prowokuj go. Powiedz wprost, że nie życzysz sobie takiego traktowania. Staraj się przede wszystkim spokojnie opuścić to miejsce jak najszybciej
- jeśli sprawca Ci grozi lub namawia, czy zmusza do czegoś, czego nie chcesz zrobić zastosuj technikę „zdarłej płyty” powtarzając przez cały czas jedno zdanie

WSKAZÓWKI DLA RODZICA

Drogi rodzicu. Obserwuj zachowanie Twojego dziecka i reaguj, gdy ono:

- niechętnie wychodzi z domu, albo wychodzi zbyt późno
- wraca ze szkoły później, okrężną drogą
- opuszcza lekcje, wagaruje
- wraca ze szkoły z siniakami, zranieniami, zniszczonymi podręcznikami lub przyborami szkolnymi, z podartym ubraniem
- nie chce brać do szkoły drugiego śniadania lub bierze dużo więcej niż zwykle
- jest agresywne w stosunku do innych
- jest ciche, izoluje się, ma problemu ze snem
- jest płaczliwe, rozdrażnione, wystraszone

CO MOŻESZ ZROBIĆ?

- porozmawiaj z dzieckiem, wyjaśnij przyczyny zachowanie, które Cię niepokoją
- mimo odczuwalnej złości nie reaguj ostro i agresywnie
- nie obwiniaj dziecka, niezależnie od tego jak poradziło sobie z prześladowcą
- nie miej pretensji, jeśli dziecko nie powiedziało Ci, że jest ofiarą przemocy. Strach i wstyd to emocje trudne do przezwyciężenia
- nie rozwiązuj sprawy samodzielnie np. wymierzając karę sprawcy
- nie obwiniaj szkoły i nauczycieli. Jeśli ty nie wiesz o prześladowaniu Twojego dziecka, nikt w szkole też nie może tego wiedzieć
- poznaj szkolne zasady współpracy z rodzicami i postępuj zgodnie z nimi

ZNĘCANIE TO TEŻ AGRESJA

Znęcanie się to – celowe, powtarzające się poniżanie psychiczne lub fizyczne ofiary, które zdaniem znęcającego się „same zasłużyły” by ich tak traktować. Współczesne znęcanie się coraz częściej obejmuje nagrywanie ofiary w poniżającej sytuacji telefonem komórkowym i publikowanie tego w Internecie.

Dzieci znęcające się wybierają jedną lub kilka ofiar, które przy każdej okazji dręczą. Dzieci te odgrywają często przed nauczycielami rolę grzecznych uczniów

DLACZEGO NAUCZYCIELE NIE DOSTRZEGAJĄ TEGO?

- dzieci znęcające się, są często dobrymi uczniami
- nawet jeśli ofiara zgłasza problem, to często może się wydawać, że jest to kwestia nadwrażliwości tego konkretnego ucznia

- często wydaje się, że dokąd nie ma w zjawisku znęcania formy ataku fizycznego – brak powodów do niepokoju
- znęcający się najczęściej są silni i mają wysokie poczucie własnej wartości oraz grono kolegów, z którymi świetnie się dogadują

JAKIE SĄ MOTYWY ZNĘCAJĄCYCH SIĘ?

- przypisują ofierze podłe zamiary
- osoby z początkami psychopatii
- system wartości wyniesiony z domu – innych o niższym statusie materialnym uważają za gorszych
- dziecko odgrywa się na słabszym, gdy samo jest ofiarą

KONSEKWENCJE

Ofiary mają zaniżone poczucie własnej wartości, zwłaszcza jeśli otoczenie nie reaguje w ich obronie. W przypadku dzieci wrażliwych skończyć się to może depresją, a w późniejszym wieku samobójstwem. Znęcający się także cierpią w przyszłości na zaburzenia emocjonalne, często mają problemy w relacjach z drugą osobą. Można temu zapobiec, zauważając problem, traktując go poważnie i wystarczająco wcześnie podjąć odpowiednie działania.

CO MOŻEMY ZROBIĆ WOBEC SPRAWCÓW?

- przyjąć zdecydowaną postawę, powiedzieć, że takie zachowanie nie będzie tolerowane
- jasno i konkretnie nazwać czyn i stwierdzić : „ja to widzę jako znęcanie i nie życzę sobie takiego zachowania”, pomimo, że prawdopodobnym usprawiedliwieniem będzie wyjaśnienie, że to tylko zabawa
- jeśli sytuacja znęcania się przez tę samą osobę powtarza się, warto byłoby takie dziecko poddać badaniu psychiatrycznemu pod kątem psychopatii
- przeprowadzić w klasach lekcje dotyczące etyki, z naciskiem na demaskowanie usprawiedliwień dla przemocy
- uczyć dzieci zdrowych sposobów radzenia sobie z napięciem (techniki relaksacyjne), gdyż badania wykazują, że znęcanie, wyzywanie się na innych nasila się szczególnie mocno w sytuacji stresu
- dziecko będące ofiarą znęcania należy objąć szczególną opieką pedagogiczną i psychologiczną, pomóc mu „urosnąć w siłę”, ucząc postaw asertywności

CZĘŚĆ II

II/I. CHOROBY ZAKAŻNE

- potwierdzenie widomości u lekarza lub inspektora sanitarnego
- ustalenie z lekarzem lub inspektorem sanitarnym sposobu postępowania
- zawiadomienie Kuratorium Oświaty
- nadzorowanie i przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez uczniów i pracowników szkoły
- zorganizowanie spotkania rodziców z lekarzem (w razie potrzeby)

II/II. CHOROBY PRZEWLEKŁE

- stałe konsultacje wychowawcy klasy z rodzicami chorego dziecka na temat stanu jego zdrowia
- przekazywanie na bieżąco informacji dotyczących zdrowia dziecka nauczycielom uczącym
- w przypadku ataku choroby podczas pobytu dziecka w szkole :

- a) zapewnienie choremu dziecku opieki
  - b) niezwłoczne wezwanie specjalistycznej pomocy medycznej (pogotowie)
  - c) w miarę możliwości udzielenie choremu dziecku pierwszej pomocy przedmedycznej (zgodnie z zasadami postępowania w przypadku wystąpienia u dziecka choroby) i udzielenie wsparcia psychologicznego
- powiadomienie o ataku choroby rodziców (prawnych opiekunów chorego dziecka)
  - powiadomienie dyrektora szkoły o zdarzeniu
  - sporządzenie przez nauczyciela sprawującego podczas ataku opiekę nad chorym dzieckiem, notatki służbowej z dokładnym opisem zdarzenia

III/II. WYPADEK NA TERENIE SZKOŁY

- zapewnienie poszkodowanemu dziecku opieki
- niezwłoczne wezwanie specjalistycznej pomocy medycznej (pogotowie)
- w miarę możliwości udzielenie choremu dziecku pierwszej pomocy przedmedycznej i udzielenie wsparcia psychologicznego
- powiadomienie o wypadku rodziców (prawnych opiekunów chorego dziecka)
- powiadomienie dyrektora szkoły o wypadku
- sporządzenie przez nauczyciela sprawującego podczas wypadku opiekę nad dzieckiem, które uległo wypadkowi, notatki służbowej z dokładnym opisem wypadku

IV/I. NIEODEBRANIE DZIECKA ZE ŚWIETLICY

- podjęcie próby nawiązania kontaktu z rodzicami lub opiekunami dziecka
- w razie braku możliwości nawiązania kontaktu, powiadomienie dyrektora o zaistniałej sytuacji
- zgłoszenie przez dyrektora szkoły na policję o zaistniałej sytuacji, w celu ustalenia przyczyny niezgłoszenia się rodziców lub opiekunów prawnych dziecka
- zorganizowania dziecku dalszego pobytu na terenie placówki i opieka nad dzieckiem do czasu przybycia policji (jeśli w dalszym ciągu nie ma kontaktu z rodzicami)
- po przybyciu policji sporządzenie protokołu przekazania dziecka
- nazajutrz, przekazanie przez dyrektora informacji wychowawcy klasy i podjęcie próby wyjaśnienia zaistniałej sytuacji
- sporządzenie przez wychowawcę dokładnej notatki z zaistniałej sytuacji

**INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE SZKOŁĘ
W DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ**

NAZWA INSTYTUCJI	ADRES	TELEFON
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skawinie	32-050 Skawina ul. T. Kościuszki 10	(12) 276 38 40
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	30-037 Kraków Al. Słowackiego 20	(12) 634 42 70
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	32-040 Świątniki Górne ul. Krakowska 2	(12) 270 42 26
Komisariat Policji	32-040 Świątniki Górne ul. Królowej Jadwigi 12	(12) 256 50 40 (12) 270 48 97
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	31-752 Kraków ul. Makuszyńskiego 9	(12) 644 91 33
Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	32-040 Świątniki Górne ul. Krakowska 2	(12) 256 50 08
Sąd Rejonowy Kuratorzy Rodzinni i Nieletnich	31-547 Kraków ul. Przy Rondzie 6	(12) 619 64 61
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Kraków ul. Radziwiłłowska 80	(12) 421 92 82 (12) 421 82 42
Główny Inspektorat Sanitarny	Kraków	800060800
Telefon Zaufania dla rodziców i nauczycieli w sprawach bezpieczeństwa dzieci	Kraków	800100100

BAZA PROGRAMÓW

Wychowawcy i nauczyciele podejmując działania profilaktyczne mogą korzystać z podanych programów stosownie do potrzeb rozwojowych uczniów:

1. Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej
2. Szkolna Interwencja Profilaktyczna
3. Fantastyczne Możliwości
4. Program Domowych Detektywów
5. Szkoła dla Rodziców i Wychowawców
6. Archipelag Skarbów
7. Program Wzmacniania Rodziny dla rodziców i młodzieży w wieku 10-14 lat
8. Środowiskowa profilaktyka uzależnień
9. FreD goes net
10. Przyjaciele Zippiego
11. Program Wychowawczo-Profilaktyczny EPSILON
12. Wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiałych
13. Program wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nie lubianych przez rówieśników z powodu zachowań antyspołecznych
14. Laboratorium Wiedzy Pozytywnej
15. Spójrz inaczej – Szkolny program profilaktyki uniwersalnej, ukierunkowane na wczesne zapobieganie zachowaniom ryzykownym oraz przeciwdziałanie nieprawidłowej adaptacji społecznej dzieci w wieku wczesnoszkolnym
16. Debata
17. Program Nauki Zachowania
18. Spójrz inaczej (dla klas 4-6)
19. Trzy koła